Iwona Raszeja-Ossowska

Wzrost cen nośników energii. Zasiłki i dodatki dla osób fizycznych

Warszawa 2022

Spis treści

Wprowadzenie 2

Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy 4

Dodatek elektryczny 7

Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych 11

Źródła 15

Wprowadzenie

Osoby samotnie gospodarujące, jak i rodziny mogą ubiegać się o pomoc/ wsparcie finansowe w związku z pogarszającą się sytuacją finansową gospodarstw domowych, wynikającą m.in. ze wzrostu cen oraz rosnącą w szybkim tempie inflacją, a także w związku ograniczonym dostępem do nośników energii.

Od 1 grudnia 2022 roku można się ubiegać o pomoc w formie:

- zasiłku celowego i specjalnego zasiłku celowego,
- dodatku elektrycznego.

Możliwe jest także uzyskanie wsparcia ze środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (ZFŚS), w tym szczególnie w instytucjach administracji publicznej (państwowej i samorządowej).

Wcześniej, można się było ubiegać także o:

- pomoc w formie dodatku osłonowego - do 31 października 2022 roku;
- pomoc w formie dodatku węglowego i dodatku z tytułu wykorzystywania niektórych źródeł ciepła (rodzaj źródła: kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, piec kaflowy na paliwo stałe, kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG, kocioł olejowy, rodzaj paliwa: pelet drzewny, drewno kawałkowe, inny rodzaj biomasy, gaz skroplony LPG, olej opałowy) - do 30 listopada 2022 roku.

Ubiegając się o wsparcie, należy pamiętać, że zasiłki/ dodatki przyznaje się:

- w trybie ciągłym lub w określonym czasie (w zależności od rodzaju wsparcia);
- na wniosek osoby zainteresowanej (osób zainteresowanych).

Zasiłki/ dodatki mogą być opodatkowane.

Wnioski o pomoc składa się w formie pisemnej lub elektronicznej, według obowiązującego wzoru wniosku. Złożenie wniosku w formie elektronicznej może wymagać podpisu elektronicznego, zaufanego lub kwalifikowanego oraz dostępu do ePUAP.

Informacje przedstawione we wniosku o wsparcie składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

Wnioski o wsparcie rozpatruje się, co do zasady, zgodnie ze stanem faktycznym na dzień ich złożenia.

Należy mieć na uwadze, że przepisy regulujące przyznanie wsparcia mogą być aktualizowane. Dlatego w momencie ubiegania się o pomoc, a także w razie pytań i wątpliwości warto zapoznać się z

aktualnymi aktami prawnymi i/lub informacjami na stronach BIP urzędów gmin i/lub skontaktować się z gminnym ośrodkiem pomocy społecznej i/lub urzędem gminy właściwym dla miejsca zamieszkania.

W dalszej części poradnika scharakteryzowane zostały instrumenty wsparcia wg stanu prawnego na dzień 1 grudnia 2022 roku. W opracowaniu pominięto te dodatki, o które nie można już wnioskować. Osoby zainteresowane dodatkiem węglowym czy dodatkami z tytułu wykorzystywania niektórych źródeł ciepła (np. pellet) mogą korzystać z poradników Ministerstwa Klimatu i Środowiska, które są dostępne na stronach internetowych: https://www.gov.pl/web/klimat/dodatek-weglowy, https://www.gov.pl/web/klimat/dodatek-na-inne-zrodla-ciepla.

*****

Opracowanie ma wyłącznie charakter informacyjny i nie stanowi porady ani opinii prawnej i nie może być użyte dla ustalenia stanu prawnego w konkretnej sprawie.

Wydanie drugie.

Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy

Podstawa prawna

Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy należą do świadczeń uregulowanych przepisami o pomocy społecznej tj.:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, 2270, z 2022 r. poz. 1, 66, 1079),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1296).

Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy – rodzaje świadczeń

Zasiłek celowy może być przyznany w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej osobie, której sytuacja życiowa jest trudna lub uległa pogorszeniu.

Ustawodawca nie precyzuje, co oznacza zaspokojenie potrzeby bytowej. Wyszczególnia jednak przykładowe możliwości spożytkowania otrzymanych środków tj.: pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, **opału,** odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu[1].

Specjalny zasiłek celowy może być przyznany w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe, o którym mowa w dalszej części opracowania.

Przesłanki udzielania pomocy

Przyznanie zasiłku celowego oraz specjalnego zasiłku celowego jest uznaniowe i fakultatywne, co oznacza, iż nawet spełnienie warunków, o których mowa w dalszej części opracowania, nie gwarantuje wypłaty zasiłku.

[1] Dodatkowo ustawodawca przewidział pomoc dla osób bezdomnych i innych osób niemającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej – dla takich osób może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne.
Wreszcie osobom w trudnej sytuacji materialnej, które muszą udać się do innych miejscowości celem załatwienia istotnych spraw rodzinnych bądź zawodowych, może zostać przyznany zasiłek celowy w formie biletu kredytowanego na transport publiczny.

Najważniejszym kryterium udzielania pomocy w formie zasiłku celowego, co do zasady, jest dochód osób zainteresowanych. Dla świadczeń uregulowanych ustawą o pomocy społecznej w roku 2022 ustalono go w sposób następujący:

- dla osoby samotnie gospodarującej – 776 zł;
- dla osoby w rodzinie – 600 zł.

Dla rodziny jako całości, dochód nie może przekroczyć limitu wyznaczonego przez sumę dochodów osób pozostających w rodzinie.

Co ważne, w szczególnie uzasadnionych przypadkach zasiłek celowy może zostać przyznany nawet po przekroczeniu wskazanych powyżej progów – wówczas ma on jednak charakter zwrotny (przynajmniej częściowo).

Przy specjalnym zasiłku celowym kryterium dochodowe nie obowiązuje.

Dodatkowe, poza dochodem, przesłanki udzielania pomocy społecznej:

- sieroctwo;
- bezdomność;
- bezrobocie;
- niepełnosprawność;
- długotrwała lub ciężka choroba;
- przemoc w rodzinie;
- potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- trudność w integracji cudzoziemców spełniających określone warunki formalne;
- trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizm lub narkomania;
- zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe;
- klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Forma zasiłku

Zarówno zasiłek celowy, jak i specjalny zasiłek celowy należą do świadczeń pieniężnych.

Przyznanie zasiłku celowego, jak i specjalnego zasiłku celowego jest uznaniowe. Obydwa świadczenia zwykle mają charakter jednorazowy.

Wysokość zasiłku

Zasiłek celowy

Uznaniowy charakter zasiłku odnosi się również do jego wysokości – jest ona ustalana indywidualnie, zwykle po wizycie pracownika opieki społecznej.

Zasiłek może wynosić od kilkudziesięciu do kilkuset złotych, nie ma jednak ustawowych „widełek". Pracownicy opieki społecznej biorą pod uwagę wiele czynników – poza sytuacją materialną beneficjentów ważnym aspektem jest ilość środków, jakimi dysponuje w danym roku określony ośrodek opieki społecznej. Nie bez znaczenia jest również liczba osób uprawnionych do zasiłków.

Wniosek o zasiłek celowy składa się w ośrodku pomocy społecznej w miejscu zamieszkania. Świadczenia przyznawane są po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego.

Specjalny zasiłek celowy

Bezzwrotny specjalny zasiłek celowy może zostać przyznany maksymalnie w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny (ustalono jedynie górny limit).

Pomoc w formie specjalnego zasiłku celowego nie może przekroczyć wysokości wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego. A zatem osoba samotnie prowadząca gospodarstwo domowe nie może otrzymać więcej niż 776 zł, a rodzina – 600 zł w przeliczeniu na jedną osobę.

Procedura przyznawania zasiłku

Zainteresowana osoba powinna złożyć wniosek o przyznanie świadczenia w najbliższej jednostce realizującej zadania pomocy społecznej i środowiskowej (zazwyczaj chodzi o gminne/ miejskie ośrodki pomocy społecznej). Z uwagi na fakt, że zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy mają charakter fakultatywny, wniosek powinien być właściwe umotywowany, a sytuacja życiowa, finansowa i potrzeby bytowe wymagające zaspokojenia należycie udokumentowane.

Więcej informacji:

- ośrodki pomocy społecznej, serwisy informacyjne (np. BIP) gmin, ośrodków pomocy społecznej.

Dodatek elektryczny

Podstawa prawna

Zasady i tryb przyznawania, wypłacania oraz wysokość dodatku elektrycznego oraz właściwość organów w tych sprawach regulują przepisy Ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (Dz. U. 2022 poz. 2127)[2].

Wzór dokumentu - wniosku - określa Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 24 listopada 2022 r. w sprawie wzoru wniosku o wypłatę dodatku elektrycznego (Dz.U. 2022 poz. 2443).

Dodatek elektryczny – rodzaj świadczenia

Dodatek elektryczny jest świadczeniem pieniężnym, którego celem jest zrekompensowanie rosnących cen tym odbiorcom energii, których głównym źródłem ciepła jest energia elektryczna.

Kto może otrzymać dodatek elektryczny?

Świadczenie mogą otrzymać odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwie domowym w rozumieniu art. 3 pkt 13b ustawy – Prawo energetyczne. Oznacza to, że wniosek mogą złożyć **odbiorcy energii, których głównym źródłem ciepła jest energia elektryczna** i **źródło to zostało zgłoszone lub wpisane do centralnej ewidencji emisyjności budynków** do 11 sierpnia 2022 roku, albo po tym dniu – w przypadku głównych źródeł ogrzewania zgłoszonych lub wpisanych po raz pierwszy do centralnej ewidencji emisyjności budynków. W praktyce ten drugi warunek spełniają osoby, które ukończyły budowę domu po 11 sierpnia 2022 r. i dokonują odpowiednich zgłoszeń dla pomp ciepła, pieców czy bojlerów do CEEB.

CEEB - centralna ewidencja emisyjności budynków, o której mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz. U. z 2022 r. poz. 438).

Gospodarstwo domowe:

1) osoba fizyczna samotnie zamieszkująca i gospodarująca (gospodarstwo domowe jednoosobowe) albo

2) osoba fizyczna oraz osoby z nią spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie z nią zamieszkujące i gospodarujące (gospodarstwo domowe wieloosobowe).

[2] W szczególności Rozdział 4 Ustawy.

Z dodatku **nie skorzystają** m.in. gospodarstwa domowe, które:

1. wykorzystują energię elektryczną pochodzącą z mikroinstalacji (np. posiadają mikroinstalacje PV i ogrzewają się głównie energią elektryczną[3], posiadają pompy ciepła oraz mikroinstalacje FV)[4];
2. są objęte pozytywnie rozpatrzonym wnioskiem o wypłatę dodatku węglowego;
3. są objęte pozytywnie rozpatrzonym wnioskiem o wypłatę dodatku na inne źródła ciepła;
4. na potrzeby których zostało zakupione paliwo stałe, po cenie i od przedsiębiorcy, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców niektórych paliw stałych w związku z sytuacją na rynku tych paliw (Dz. U. poz. 1477).

Wsparcie w postaci dodatku elektrycznego otrzymają osoby ogrzewające nieruchomości pompami ciepła, piecami akumulacyjnymi czy bojlerami. Dodatek elektryczny nie przysługuje osobom, które korzystają z fotowoltaiki.

Procedura przyznawania dodatku

Dodatek energetyczny przyznawany jest na wniosek osoby zainteresowanej (i/lub osób zainteresowanych). **Wniosek o wypłatę dodatku elektrycznego** składa się w gminie właściwej ze względu na **miejsce zamieszkania osoby** składającej ten wniosek **w terminie od dnia 1 grudnia 2022 roku do dnia 1 lutego 2023 r.**

Wnioski o wypłatę dodatku elektrycznego złożone po dniu 1 lutego 2023 roku pozostawia się bez rozpoznania.

Dodatek elektryczny wypłaca się w terminie do dnia 31 marca 2023 roku.

Wójt, burmistrz albo prezydent miasta **dokonuje weryfikacji wniosku** o wypłatę dodatku elektrycznego, w szczególności w zakresie zgłoszenia lub wpisania głównego źródła ogrzewania w centralnej ewidencji emisyjności budynków, o której mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada

[3] W *przypadku gdy gospodarstwo domowe zamieszkuje pod adresem zamieszkania, w którym jest wykorzystywana energia elektryczna pochodząca z mikroinstalacji, w rozumieniu art. 2 pkt 19 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, która jest rozliczana zgodnie z zasadami określonymi w art. 4 tej ustawy, dodatek elektryczny nie przysługuje*, Ust. 2, Rozdział 4, Ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (Dz. U. 2022 poz. 2127).

[4] Tamże.

2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków.

1. *Jeżeli podczas weryfikacji wniosku o wypłatę dodatku elektrycznego wystąpią wątpliwości dotyczące gospodarstwa domowego wnioskodawcy, wójt, burmistrz albo prezydent miasta może przeprowadzić wywiad środowiskowy, który ma na celu ustalenie faktycznego stanu danego gospodarstwa domowego.*
2. *W przypadku posiadania informacji wskazujących, że osoba, która nie złożyła wniosku o wypłatę dodatku elektrycznego, spełnia warunki jego przyznania wynikające z ustawy, wójt, burmistrz albo prezydent może przeprowadzić wywiad środowiskowy w celu ustalenia prawa do tego dodatku. W takim przypadku organ ten przyznaje dodatek w drodze decyzji administracyjnej z urzędu, bez konieczności składania wniosku oraz bez składania odpowiedniej deklaracji, dokonuje wpisu źródła ciepła do centralnej ewidencji emisyjności budynków, jeżeli źródło nie było wcześniej zgłoszone do tej ewidencji.*

W przypadku, gdy wniosek o wypłatę dodatku elektrycznego dla gospodarstwa domowego wieloosobowego złożyła więcej niż jedna osoba, **dodatek ten przyznawany jest wnioskodawcy, który złożył taki wniosek jako pierwszy.**

Przyznanie przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta dodatku elektrycznego **nie wymaga wydania decyzji administracyjnej.** Natomiast odmowa przyznania dodatku elektrycznego, uchylenie oraz rozstrzygnięcie w sprawie nienależnie pobranego dodatku elektrycznego **wymagają wydania takiej decyzji**.

Wójt, burmistrz albo prezydent miasta przesyła wnioskodawcy informację o przyznaniu dodatku elektrycznego na wskazany przez niego adres poczty elektronicznej, o ile wnioskodawca wskazał adres poczty elektronicznej we wniosku o wypłatę dodatku elektrycznego. W przypadku gdy wnioskodawca nie wskazał adresu poczty elektronicznej we wniosku o wypłatę dodatku elektrycznego, wówczas wójt, burmistrz albo prezydent miasta, odbierając ten wniosek od wnioskodawcy, informuje go o możliwości osobistego odebrania od tego organu informacji o przyznaniu dodatku węglowego.

Nieodebranie informacji o przyznaniu dodatku elektrycznego nie wstrzymuje wypłaty tego dodatku.

Wysokość dodatku elektrycznego

Dodatek eklektyczny może zostać wypłacony w dwóch wysokościach:

- 1 000 zł - gospodarstwom domowym zużywającym do 5 MWh rocznie,

- 1 500 zł - gospodarstwom domowym zużywającym powyżej 5 MWh rocznie (warunkiem jest załączenie potwierdzenia przekroczenia 5 MWh wysokości rocznego zużycia za rok 2021, mowa o gospodarstwie w gospodarstwie domowym w tym samym miejscu zamieszkania).

Więcej informacji:

- https://www.gov.pl/web/klimat/dodatek-elektryczny,
- ośrodki pomocy społecznej,
- serwisy informacyjne gmin, w tym strony BIP urzędów gmin (miast).

Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych

Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych to inaczej środki finansowe, które pracodawca gromadzi na osobnym rachunku bankowym w celu zapewnienia wsparcia socjalnego uprawnionym do tego pracownikom (także emerytom i rencistom).

Podstawa prawna

Wysokość i działanie funduszu socjalnego reguluje Ustawa z dn. 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 923).

Jak działa zakładowy fundusz świadczeń socjalnych?

Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych tworzy się **z corocznego odpisu podstawowego**, który nalicza się **w stosunku do przeciętnej liczby zatrudnionych**.

Wysokość odpisu na jednego pracownika zmienia się co roku. Wynosi 37,5% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej (tzw. średniej krajowej) w poprzednim roku lub w jego drugim półroczu.

Wysokość odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych zmienia się w przypadku pracowników:

- młodocianych (w pierwszym roku nauki 5%, w drugim 6%, a w trzecim 7% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej);
- wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub pracę o szczególnym charakterze (50% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej);
- posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (wysokość odpisu może być zwiększona o dodatkowe 6,25% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej).

Nieco inne zasady dotyczą także tych przedsiębiorców, którzy utworzyli zakładowy żłobek lub klub dziecięcy albo sprawują opiekę socjalną nad emerytami i rencistami.

Czy zakładowy fundusz świadczeń socjalnych jest obowiązkowy?

Utworzenie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych jest obowiązkowe:

- dla pracodawców jednostek budżetowych i samorządowych bez względu na liczbę pracowników;
- dla pozostałych pracodawców, którzy na dzień 1 stycznia danego roku kalendarzowego:
  - zatrudniają co najmniej 50 pracowników,

- zatrudniają od 20 do 49 pracowników, o ile zakładowa organizacja związkowa wystąpi z wnioskiem o utworzenie funduszu.

Pozostali przedsiębiorcy, którzy zatrudniają mniej osób (mniej niż 20), nie mają obowiązku utworzenia ZFŚS. Mogą sami zadecydować czy utworzyć ZFŚS albo wypłacać pracownikom dodatkowe świadczenia urlopowe.

Za utworzenie zakładowego funduszu świadczeń socjalnych odpowiada pracodawca. **Zaniechanie tego obowiązku**, podobnie jak niewłaściwe gospodarowanie środkami z funduszu socjalnego jest **wykroczeniem** i może skutkować karą grzywny.

Zasady korzystania z ZFŚS

Osobami uprawnionymi do korzystania z Funduszu są[5]:

- pracownicy i ich rodziny,
- emeryci i renciści – byli pracownicy i ich rodziny,
- inne osoby, którym pracodawca przyznał, w regulaminie, prawo korzystania ze świadczeń socjalnych finansowanych z Funduszu.

Przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu **uzależnione jest od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej** osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu.

Pracodawca od każdego pracownika wpłaca na fundusz z góry określoną kwotę, jednak nie każdy zatrudniony otrzyma wsparcie w tej samej wysokości (obowiązuje zasada: **w im lepszej sytuacji jesteś, tym mniejsze świadczenia ci przysługują)**.

Głównym zadaniem każdego ZFŚS jest udzielanie wsparcia socjalnego osobom zatrudnionym w danym zakładzie pracy. Działalność socjalna obejmuje usługi świadczone przez pracodawców na rzecz różnych form wypoczynku, działalności kulturalno-oświatowej, sportowo-rekreacyjnej, opieki nad dziećmi w żłobkach, klubach dziecięcych, sprawowanej przez dziennego opiekuna lub nianię, w przedszkolach oraz innych formach wychowania przedszkolnego, udzielanie pomocy materialnej – rzeczowej lub finansowej, a także zwrotnej lub bezzwrotnej pomocy na cele mieszkaniowe na warunkach określonych umową[6].

[5] Art. 2 pkt. 5, Ustawa z dn. 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 923).
[6] Art. 2 pkt 1, Ustawa z dn. 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, dz. cyt.

To właśnie w powyższym zakresie udzielane jest wsparcie finansowe wszystkim pracownikom firmy, którzy zawnioskują o nie, zgodnie z obowiązującym zakładowym regulaminem funduszu socjalnego.

Zasady i warunki korzystania z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu, oraz **zasady przeznaczania środków** Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej **określa pracodawca.**

W ustawie o ZFŚS nie ma konkretnej listy rzeczy i aktywności, na które można przeznaczyć środki z funduszu socjalnego.

W praktyce pieniądze ZFŚŚ najczęściej przeznacza się na:

- *dofinansowanie wypoczynku pracownika (tzw. wczasy pod gruszą) lub jego dzieci,*
- *zakup paczek żywnościowych dla rodzin pracowników oraz paczek z okazji świąt,*
- *zapomogi dla pracowników dotkniętych przewlekłą chorobą lub poważnym zdarzeniem losowym,*
- ***zapomogi dla pracowników z tytułu zwiększenia kosztów utrzymania w okresie zimowym (zakup opału),***
- *zapomogi dla pracowników, którzy muszą zaopiekować się niepełnosprawnym dzieckiem, samotnie wychowują dzieci albo mają rodzinę wielodzietną,*
- *dofinansowanie świadczeń o charakterze sportowo-rekreacyjnym lub kulturalno-oświatowym,*
- *dofinansowanie lub tworzenie przyzakładowych żłobków, przedszkoli, klubów dziecięcych lub innych form wychowania przedszkolnego,*
- *pożyczki na remont domu,*
- *zapomogi w związku ze zgonem bliskiej osoby.*

Środków z funduszu socjalnego nie powinno wykorzystywać się na:

- *finansowanie stołówki firmowej,*
- *wynagrodzenie pracowników obsługujących fundusz socjalny,*
- *zakup środków trwałych,*
- *zapewnienie prywatnej opieki medycznej czy szczepień profilaktycznych,*
- *finansowanie dojazdów do pracy,*
- *imprezy integracyjne, święta i inne okoliczności,*
- *nagrody lub kwiaty okolicznościowe,*
- *edukację pracowników (bez względu na formę),*

– *premie i nagrody*[7].

Świadczenia z ZFŚS na emeryturze

Emeryci i renciści są uprawnieni do korzystania z należnych świadczeń Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Szczegółowych przepisów i regulacji należy szukać w regulaminie danego Funduszu.

Emeryci mają pełne prawo do korzystania ze środków tego zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, który został powołany **w miejscu ich ostatniego zatrudnienia** (chodzi o pracę świadczoną bezpośrednio przed uzyskaniem prawa do emerytury). Środkami funduszu dysponuje zawsze pracodawca, nie może on przy tym wyłączyć prawa emeryta do korzystania ze wsparcia socjalnego. Zatrudniający **może jednak wprowadzić** ograniczenia w zakresie udzielanej pomocy, wymagając dołączenia przez emeryta stosownej dokumentacji lub oświadczeń oraz spełnienia innych kryteriów (np. dochodowych).

Pracodawca może m.in. uzależnić prawo emeryta do omawianych świadczeń od przedłożenia dokumentów i oświadczeń dotyczących jego aktualnego stanu rodzinnego, życiowego oraz materialnego, które uzasadniałyby wypłatę wnioskowanego świadczenia. W praktyce bardzo często spotyka się konieczność przedstawienia ostatniej decyzji o wysokości emerytury, wykazania obciążeń (np. wydatków na leki lub pomoc medyczną) lub opisania trudnej sytuacji życiowej.

Emeryt ma prawo wnioskować o przyznanie mu świadczenia socjalnego, jednak tylko od swojego ostatniego pracodawcy, bez względu na to jak długo u niego przepracował, w jakim charakterze wykonywał swoje czynności i jaki był wymiar jego zatrudnienia. Kluczową przesłanką jest tutaj przejście na emeryturę bezpośrednio po zakończeniu świadczenia pracy w danej firmie. W praktyce możliwe jest wówczas nabycie prawa do korzystania ze środków funduszu socjalnego nawet wtedy, gdy dana osoba przepracowała tylko miesiąc u ostatniego pracodawcy.

Więcej informacji:

– zakładowe komisje socjalne, serwisy informacyjne pracodawcy (w tym strony www).

[7] https://poradnikpracownika.pl/-co-to-jest-zakladowy-fundusz-swiadczen-socjalnych, dostęp: 01.12.2022 r.

Źródła

- Ustawa z dn. 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 923).
- Ustawa z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej (Dz. U. 2022 poz. 2127)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, 2270, z 2022 r. poz. 1, 66, 1079),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2021 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1296).
- https://poradnikpracownika.pl/-czy-emeryci-maja-prawo-korzystac-z-zfss, dostęp: 01 grudnia 2022 r.
- https://kadry.infor.pl/kadry/wynagrodzenia/dzialalnosc_socjalna/5464852,emeryt-swiadczenia-z-ZFSS.html, dostęp: 01 grudnia 2022 r.
- https://www.gov.pl/web/klimat/dodatek-elektryczny, dostęp: 01 grudnia 2022 r.
- https://poradnikpracownika.pl/-co-to-jest-zakladowy-fundusz-swiadczen-socjalnych, dostęp: 01 grudnia 2022 r.